

Sobre la Cort Internacional de Justícia i la seva sentència sobre la DUI de Kossove (2a part)

written by Roger San Millán | 18 d'abril de 2016

En [la primera part d'aquest reportatge](#) es presentà resumidament la Cort Internacional de Justícia (CIJ), i el dictamen consultiu que va emetre sobre si la DUI de Kossove era ajustada a Dret. Paral·lelament, també es va evidenciar que el dictamen de la CIJ s'havia emès a iniciativa, entre d'altres, del Regne d'Espanya que, a més, també havia aportat escrits com a part interessada, durant el procediment davant la CIJ. Es va concloure que no és defensable, per tant, que la sentència no sigui plenament aplicable al Regne d'Espanya.

En aquesta segona part es considerarà el context i esdeveniments en què va tenir lloc la declaració d'independència de 17 de febrer de 2008, per tal d'analitzar i comprendre els textos de transcendència internacional que la CIJ va tenir en compte en el seu dictamen, i poder determinar:

- i. Si el principi d'integritat territorial dels Estats implica la prohibició d'una Declaració Unilateral d'Independència.
- ii. Si el dictamen de la CIJ per ser aplicable a una altra realitat o context polític, com el de Catalunya, requereix d'un escenari d'enfrontament social i violència com el que es produí a Kossove.

Sobre la integritat territorial

Entre 1991 i 2001, les lluites ètniques entre les diferents comunitats nacionals que integraven l'antiga República Federal

de Iugoslàvia van desencadenar conflictes genocides, jutjats, en bona part, pel Tribunal penal internacional per a l'Antiga Iugoslàvia, creat a iniciativa de la ONU. Fruit d'aquesta violència i neteja ètnica sistemàtica, les institucions internacionals encarregades del manteniment de la Pau internacional, en especial les institucions de la ONU, van emetre multitud de resolucions referents a la situació de violència a Kossove.

Per contextualitzar la seqüència dels fets més transcendents, podem establir les següents fites:

1996 a 1999 Durada de les hostilitats a Kossove.

1998 Acords de Rambouillet.

1999 Resolució 1244 del Consell de Seguretat que instaura l'autonomia a Kossove.

2008 Declaració unilateral d'Independència.

2008 Petició de l'Opinió Consultiva a la CIJ.

2010 Opinió Consultiva sobre la DUI de Kossove.

El primer posicionament dels organismes de la ONU respecte del conflicte de Kossove és, per tant, 10 anys abans del dictamen de la CIJ sobre la DUI.

L'Assemblea General va aprovar 5 resolucions sobre la situació de vulneració dels drets humans a Kossove i 15 relatives al finançament de la missió a Kossove. Tenen especial transcendència, per la importància de l'òrgan i els seus representants permanents, algunes de les resolucions del Consell de Seguretat de la ONU: la 1160 (1998), la 1191 (1998), la 1199 (1998), la 1203 (1998), la 1239 (1999) i, molt especialment, la resolució 1244 (1999).

La Resolució 1244, de l'any 1999, va autoritzar la presència militar internacional (KFOR), la retirada de les forces

armades iugoslaves, i la presència civil internacional de la ONU (UNMIK). La greu crisi humanitària va iniciar la seva solució política amb la retirada gradual de l'exèrcit iugoslau i l'establiment d'institucions d'autogovern, "d'acord amb l'acord de **Rambouillet**". És molt important tenir en compte que l'expositiu dels Acords de Rambouillet preveia expressament que:

" Les parts (República Federativa de Iugoslàvia, República de Sèrbia i Kossove) en el present acord ... recorden **el compromís assumit per la comunitat internacional en quant a la sobirania i integritat territorial** de la República Federativa de Iugoslàvia".

Tot i que el naixement de les institucions provisionals d'autogovern es va fer, expressament, en compliment de l'acord de Rambouillet i aquest pacte recollia, també expressament, el compromís de mantenir la integritat territorial de Iugoslàvia, la CIJ entén que:

"D'acord amb la pràctica dels Estats, no estan prohibides les declaracions d'independència. Afirmar que la prohibició de les declaracions unilaterals d'independència està implícita en **el principi d'integritat territorial...es limita a l'esfera de les relacions entre Estats**".

Queda clar, doncs, que la interpretació de la CIJ del concepte d'integritat territorial que feia l'Acord de Rambouillet o que també podria recollir la constitució espanyola al seu article segon ("La Constitución se fundamenta en la indisoluble unidad de la Nación española, patria común e indivisible de todos los españoles, ...") fa referència a les relacions entre Estats per evitar l'intent d'ocupació violenta de territoris pertanyents a altres estats o, inclús, de les independències promogudes per annexionar, posteriorment, aquell territori independitzat a un altre Estat ja existent abans de la secessió .

Quant als escenaris d'enfrontament

Respecte la segona qüestió. L'existència de violència, neteja ètnica i crims contra la humanitat que van existir a l'antiga Iugoslàvia, van justificar la intervenció de les Nacions Unides, en especial del Consell de Seguretat, i motivar la sol·licitud del dictamen a la CIJ.

Cal tenir en compte els objectius amb què va néixer l'Organització de les Nacions Unides: el manteniment de la Pau i la seguretat, promoure el desenvolupament sostenible, defensar la llei internacional, protegir els drets humans i distribuir ajuda humanitària. És per això, que si no hi hagués hagut el context de violència, la intervenció de la ONU no hauria estat justificada i s'hauria considerat un **assumpte intern** de la República Federal de Iugoslàvia.

Ara bé, la interpretació oposada (les DUI no són contràries a l'ordenament internacional si hi ha hagut violència) seria considerar que una institució encarregada de promoure la resolució pacífica de conflictes només reconeixeria el dret a l'autodeterminació en supòsits en què hi hagués violència. És a dir, promouria l'ús de la violència en aquells territoris en què hi hagi voluntat d'exercir el dret a l'autodeterminació. Aquesta interpretació és del tot inassumible.

Per tant, un cop la CIJ ja s'ha pronunciat al respecte, la interpretació que les declaracions unilaterals d'independència no són contràries a la legalitat internacional i que no trenquen el principi d'integritat territorial, **són aplicables a totes les declaracions unilaterals que es produeixin, encara que no hi hagi contextos de violència**. Per aquest motiu, l'opinió consultiva de la CIJ no va limitar els efectes de la seva opinió consultiva al cas de Kossove ja que tal i com va acordar l'Assemblea General:

"...brindarà una orientació neutral des del punt de vista polític, però amb autoritat jurídica, a molts països que

encara deliberen sobre com gestionar les declaracions unilaterals d'independència ajustant-se al dret internacional".

L'anàlisi del contingut concret de l'opinió consultiva de la CIJ serà motiu d'un següent article.